

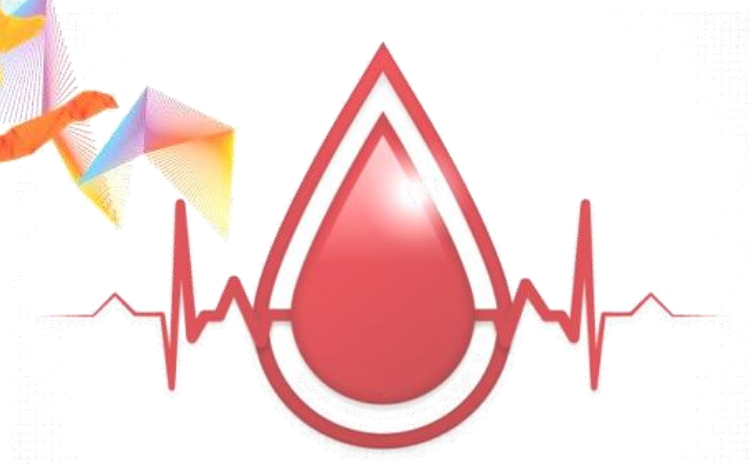
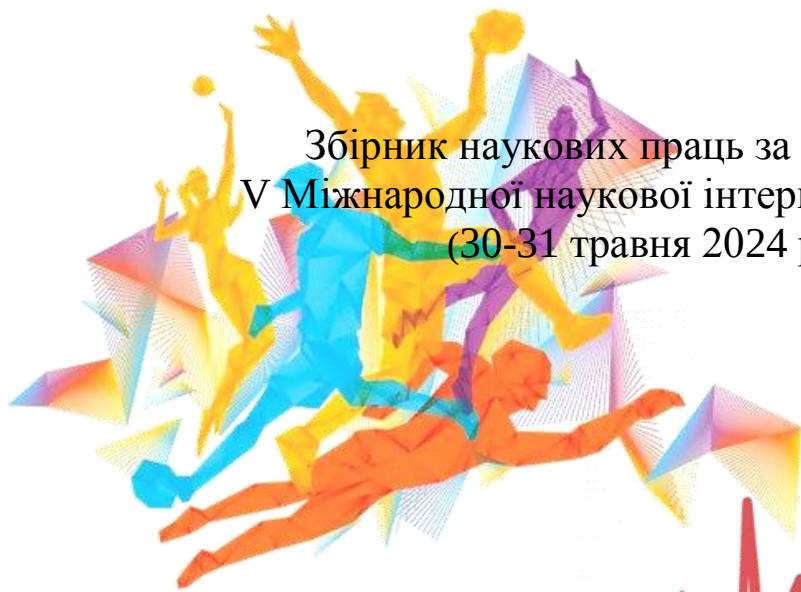
Міністерство освіти і науки України

Черкаський національний університет
імені Богдана Хмельницького
Навчально-науковий інститут фізичної культури, спорту і здоров'я

«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ, СПОРТУ І ЗДОРОВ'Я»

Збірник наукових праць за матеріалами
V Міжнародної наукової інтернет-конференції
(30-31 травня 2024 року)

Черкаси-2024

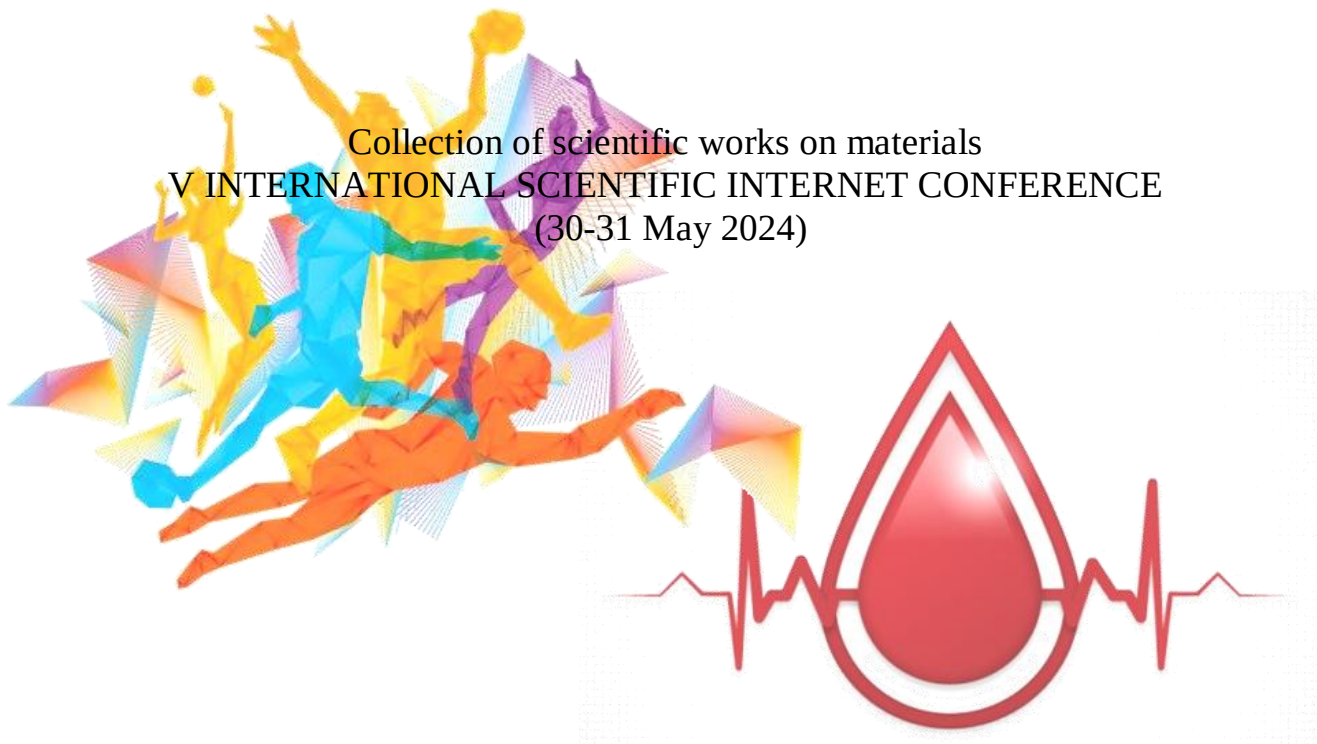
Ministry of Education and Science of Ukraine

Bohdan Khmelnytsky National University of Cherkasy
Institute of Physical Culture, Sports and Health

«ACTUAL PROBLEMS OF PHYSICAL CULTURE, SPORTS AND HEALTH»

Collection of scientific works on materials
V INTERNATIONAL SCIENTIFIC INTERNET CONFERENCE
(30-31 May 2024)

Cherkasy -2024

Актуальні проблеми фізичної культури, спорту і здоров'я : матеріали міжн. наук. інтернет-конф. (Черкаси, 30-31 травня 2024 р.) / Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького. Черкаси, 2024. 159 с.

Матеріали надруковані за поданням авторів зі збереженням змісту та стилю викладання.

Редакційна колегія:

к.п.н. Нечипоренко Л.А. (відповідальний редактор), к.н.ф.в.іс. Гречуха С.В. відповідальний секретар, д.б.н. Лизогуб В.С., д.б.н. Коваленко С.О., д.б.н. Юхименко Л.І., д.п.н. Артюшенко А.О., д.п.н. Безкопильний О.О., к.н.ф.в.іс. Пустовалов В.О., к.б.н. Ілюха Л.М., к.б.н. Каленіченко О.В.

ГОЛОВА ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ КОНФЕРЕНЦІЇ

Черевко Олександр Володимирович – д.е.н., професор, ректор Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького

ЧЛЕНИ ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ:

Спрягайло О.В (заступник голови) – к.б.н., доцент, проректор з наукової та інноваційної діяльності;

Нечипоренко Л. А. (заступник голови) – к.п.н., директор ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я;

Гречуха С. В. (секретар) – к.н.ф.в.іс., завідувач кафедри ТМФВ;

Черненко Н.П. – к.б.н., доцент, завідувач кафедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації, заступник директора ННІ фізичної культури, спорту і здоров'я з наукової роботи;

Пустовалов В.О. – к.н.ф.в.іс., доцент, завідувач кафедри спортивних ігор;

Каленіченко О.В. – к.б.н., доцент, завідувач кафедри спортивних дисциплін;

Коваленко С.О. – д.б.н., професор кафедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації;

Артюшенко А.О. – д.п.н. професор кафедри ТМФВ;

Лизогуб В.С. – д.б.н., професор кафедри анатомії, фізіології та фізичної реабілітації, директор НДІ фізіології ім. М.К. Босого;

Байч Маріо – професор, декан факультету кінезіології Загребського університету, Сербія;

Моренко Алевтина – д.б.н., професор, Інститут фізіології Чеської академії наук, Прага, Чехія;

Палабийик Ахмет – Ph.D., Університет Ататюрка, Ерзурум, Туреччина;

Давидова О. (Davidova O) – Assistant professor, Ph.D., Північно-Західний університет, Еванстон, Іллінойс, США
Болгарія.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ 1

ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ТА ФІЗИЧНЕ ВИХОВАННЯ

БЕЗКОПИЛЬНИЙ О.О., ДЕМ'ЯНЧЕНКО Д.Я. Властивості нервових процесів та ефективність початкового навчання плаванню	7
БАЗИЛЕВИЧ Н.О., ЗАТОНСЬКИЙ В.В., СКОРОФАТОВ Г.Д. Організація позакласної роботи з єдиноборств у фізичному вихованні в початковій школі	11
БАЗИЛЕВИЧ Н.О., ШУЛЬГА М.П., БОБРОВСЬКА Є.О. Організаційно-методичні особливості розвитку координаційних здібностей юних лижників в процесі технічної підготовки в умовах шкільної секції	16
ГОЛОВАТЕНКО О.М., ДОРОШКО Н.Г., СОЛОВЕЙ С.Ю. Особливості фізичної підготовленості школярів флорболом	20
ГУНЬКО П. М., КАЛЕНІЧЕНКО О.В. Інноваційні підходи до оцінки та контролю навчального процесу фізичного виховання студентів	24
КУДІЙ Л. І., ДУДНИК І. О. Обґрунтування вибору засобів фітнес-йоги для жінок зрілого віку	28
МАМЕДОВ З.Р. Покращення фізичного стану чоловіків першого періоду зрілого віку засобами кіюкушин карате	32
ХОМЕНКО І.М., РУСАЛІВСЬКИЙ А.В., СИЗЬКО Є.В. Стан розвитку гнучкості у дітей, що займаються різними видами спорту	36

РОЗДІЛ 2

СПОРТ

LYZONUB V.S., SHPANYUK V.V., AHMET A.P. Connection Of Special Physical Performance Of Football Players With Energy Metabolism	39
KRASNOSHCHOKA IVAN The Evolution of Basketball in Latvia: Progress and Prospects in 2023-2024	42
ЛИЗОГУБ В.С., ПУСТОВАЛОВ В.О., ХАЛЯВКА Р.М., КОРОЛЬ Т.А. Фізична і технічна підготовленість футболістів 14-15 років з різним рівнем нейродинамічних функцій	44
ЦИГАННИК Р.А., КОВАЛЕНКО С.О. Зміни артеріального тиску у спортсменів при градуальній пасивній ортопробі	48
ГОЛУБОВИЧ Р.О., ЛЮХА Л.М. Метаболічні профілі спортсменів з різним фізичним навантаженням	51
КАНДИБА П.О., МАТУСЕВИЧ А.М. Удосконалення точності виконання нападаючих ударів волейболістів збірної команди ЧДТУ	54

КОРОЛЮК Д. В., ІВЧЕНКО О.М., СОКОЛОВА Л.О., ФЕСЕНКО Р.Є., КИРИЧЕНКО А.М., ЯРОВИЙ В.Є.	
Історія і розвиток пляжного футболу у світі і в Україні	58
ПУСТОВАЛОВ В.О., УСАТОВА І.А., ГРЕБІНЮК Н.М., МОГИЛЬНИЙ І.М.	
Індивідуально-типологічні властивості вищих відділів центральної нервової системи баскетболістів високого рівня кваліфікації різних ігрових амплуа	62
ВЛАСЕНКО В.Л., ГУЛЕНКО В.М.	
Загальна та спеціальна підготовленість юних футболістів 7-9 років	65
СТЕПАНЕНКО Д.І., СТАВРІНОВ С. М.	
Аналіз кінематичних показників техніки бігу переможців Чемпіонату Світу у бігу на 100 м серед чоловіків	69
ФРОЛОВА Л. С., ДУДНИК І. О.	
Динаміка видів мислення футболістів 13-14 років у річному циклі підготовки	73

РОЗДІЛ 3 ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

ЛИЗОГУБ В.С., КРАВЕЦЬ А.О., КОЖЕМЯКО Т.В., ПУТІЛІН І.А.	
Статокінетична стійкість осіб з пошкодженнями поперекового відділу хребта та травмами кісток нижньої кінцівки	77
ЛИСЕНКО К. О., КОЖЕМЯКО Т. В.	
Фізична реабілітація при ушкодженнях променево-зап'ясткового суглоба у спортсменів одноборств	81
ОСАДЧА А.М., КОЖЕМЯКО Т.В.	
Вплив занять дзюдо на поставу юних дзюдоїстів	85
ЮХИМЕНКО Л.І., ХРИСТЕНКО А.С.	
Особливості функції пам'яті дітей з депривацією слухової функції та розладами аутистичного спектру	87
АНАНЬЄВА Ю. А., АНДЕРС Н. О., СВЕТЛОВА О. Д.	
Корекція психофізичного розвитку дітей із особливими освітніми потребами	91
БАХМУТ Р.Р., МІЗІН В.В.	
Греко-римська боротьба для дітей: як це сприяє розвитку адаптаційних реакцій	95
ГРЕКАЛО В.Ю., ЗАВГОРОДНЯ В.А.	
Фізична реабілітація при остеоартрозі колінного суглоба людей похилого віку	98
ЛИЗОГУБ В.С., ДАНИЛЮК Р.Т.	
Фізкультурно-спортивна реабілітація ветеранів війни в реабілітаційному центрі МСК «Дніпро»	102
ЛИСЕНКО А.О., ІВЧЕНКО О.М., СОКОЛОВА Л.О., СЕМЕНОВА Л.С., МЕЛЬНИК О.В.	
Волонтерська діяльність фізичній реабілітації в умовах воєнного стану в Україні	105

МАЛЬКО Д.В.	
Фізична реабілітація дітей з аутизмом методом емоційної мотивації	109
МАТУКОВА Г.І., ВАЩЕНКО М.М., БАТЮК А.М.	
Менеджмент якості життя: необхідна складова підвищення стану здоров'я особистості	111
РЯБИКІН В.О., ЗАВГОРОДНЯ В.А.	
Зміни функціонального стану серцево-судинної системи у процесі фізичної реабілітації осіб з гіпертонічною хворобою	116
РЯБОКІНЬ М.С., СВЕТЛОВА О.Д.	
Профілактика прогресування лордотичної постави в юнацькому віці	120
СНІГУР Р.А.	
Методика реабілітації верхніх кінцівок після поранень з використанням обтяжувачів	123
ШЛЯХТА М.В.	
Особливості реабілітації учасників війни у ранньому післяопераційному періоді	126

РОЗДІЛ 4 **ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА**

АРТЮШЕНКО А.О. , КИСЛЯКОВ М.В.	
Педагогічна система формування мобільності особистості в учнів загальноосвітніх шкіл у процесі фізичного виховання	129
МИХАЙЛЮК СВЯТОСЛАВ	
Український слід у витоках НБА: Моріс Подолофф	135
ВИННИК В. Д.	
Класифікація соціокультурних еталонів естетики здоров'я майбутнього вчителя фізичного виховання	138
ОНОПРИЄНКО О.М.	
Патріотичні напрями позааудиторної діяльності майбутніх учителів фізичної культури	142
ОНОПРИЄНКО О.В.	
Аналіз основних функцій майбутнього вчителя фізичної культури	146
УСАТОВА І.А., КОРОЛЬ Т.А., ХАЛЯВКА Р.М.	
Формування особистості майбутнього фахівця фізичної культури і спорту засобами спортивних та рухливих ігор	150
ЯГОДІН С.А.	
Теоретичні й методичні аспекти формування рішучості в учнів загальноосвітньої школи засобами фізичного виховання	154

ОНОПРИЄНКО О.В.

Черкаський державний технологічний університет, м. Черкаси

Аналіз основних функцій майбутнього вчителя фізичної культури

Анотація. Оскільки основною діяльністю вчителя фізичної культури є оптимізація фізичного розвитку людини та всебічне вдосконалення фізичних якостей, то відповідно розв'язання освітніх, оздоровчих і виховних завдань у роботі визначено основні функції педагога цього профілю: світоглядно-пізнавальну, інструментальну, організаторську, культурологічну, інноваційну, комунікативну, мотиваційну, цілепокладання.

Ключові слова: функції, педагогічна діяльність, організацію, процес, теорія фізичної культури, фізичний розвиток.

Вступ. У діяльності вчителя фізичної культури безліч його дій стають автоматизованими. Практично кожна дія, що входить до структури певного вміння, може перетворитись у навичку. Тому зробити якийсь доцільно структурований перелік цих навичок, на нашу думку, неможливо. З огляду на це, пропонуємо виділити лише кілька професійно важливих для вчителя фізичної культури груп навичок: спілкування, навчальна, сприйняття й оцінки предметів і явищ дійсності, м'язово-рухова, кінетична, тактильна.

За нашими переконаннями, майбутній учитель фізичної культури має бути професійно спрямованим, здібним до обраного фаху, володіти основними видами діяльності й успішно виконувати її функції, а також здатним формувати на цій основі власні професійні якості.

Матеріал і методи дослідження. Теорія фізичної культури завжди пов'язана з практичною діяльністю – фізичною (руховою) у поєднанні з розумовою. Предметність у галузі діяльності фізичної культури фіксується досвідом і відображається на практиці конкретного студента. Кожен із видів діяльності в галузі фізичної культури існує не ізольовано, а у взаємозв'язку й взаємодії, вони доповнюють і збагачують один одного.

Педагогічна діяльність, відповідно до своєї складності, поєднує творчу, організаційну й дослідницьку складові. Вона пов'язана з різними професіями в галузі фізичної культури й спорту: педагог-тренер, педагог-організатор та ін.

Результати дослідження та їх обговорення. Л. Сущенко виділяє такі види діяльності вчителя фізичної культури: діагностичну, реабілітаційну, репродуктивну, спортивну, освітянську, профілактичну й організаційну [4].

Оскільки **метою** фізичного виховання й діяльності вчителя фізичної культури є оптимізація фізичного розвитку людини, всебічне вдосконалення властивих кожній людині фізичних якостей і пов'язаних із ними здібностей у єдності з вихованням духовних і моральних якостей, які характеризують суспільно-активну особистість і забезпечення на цій основі підготовленості кожного члена суспільства до активного трудового й іншого видів діяльності [2, 3], то відповідно розв'язання освітніх, оздоровчих і виховних завдань

визначає основні функції педагога цього профілю: світоглядно-пізнавальну, інструментальну (конструктивну), організаторську, культурологічну, інноваційну, комунікативну, мотиваційну, цілепокладання.

Завдання – визначити та проаналізувати основні функції майбутнього вчителя фізичної культури.

Суть світоглядно-пізнавальної функції полягає у відтворенні ставлення людини до світу, розуміння власного місця в ньому. Вона передбачає швидке й точне розпізнавання предметів, явищ, умінь аналізувати навчально-виховний процес, а також самопізнання педагога й перебудову його роботи на основі самовдоволення. Ця функція є провідною, тому що пізнавальна діяльність у процесі навчання – основний вид діяльності, без якого неможливі (або стають неповноцінними) всі інші її види.

Зміст інструментальної (конструктивної) полягає у володінні фахівцем сукупністю методів дослідження процесу фізичного виховання людини та виведення її на вищий рівень фізичного розвитку.

Фізичний розвиток – це неперервний процес становлення морфологічних і функціональних якостей людини протягом її індивідуального життя. Якісно фізичний розвиток характеризується, насамперед, суттєвими змінами функціональних можливостей організму в певні періоди вікового розвитку, які виражаються в зміні окремих фізичних якостей і загальному рівні фізичної працездатності [1].

Ця функція передбачає проектування особистості учня, відбір і композиційну побудову навчально-виховного матеріалу відповідно до вікових та індивідуальних особливостей дітей, планування своєї роботи та роботи учнів, прогнозування результатів праці.

Інструментальна функція професійної діяльності забезпечує визначення мети й завдань навчально-виховного процесу; відбір навчального матеріалу, який слід засвоїти учням, його систематизацію; проектування діяльності учнів із засвоєння навчального матеріалу; проектування власної майбутньої діяльності й поведінки під час взаємодії з учнями; вибір адекватних засобів, методів і методичних прийомів, способів організації й форм навчальної, оздоровчої та виховної роботи; виявлення розбіжностей між запланованим і досягнутим[5].

Організаторська функція має мобілізаційне значення й включає організацію навчально-виховного процесу, діяльність учнів і вчителя. Особливо важливим є її значення під час проведення позакласної фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи.

Організаторська функція реалізується через забезпечення різноманітних видів навчальної діяльності учнів; організацію учнівського колективу, його згуртування й націлення на вирішення навчальних завдань; матеріально-технічне забезпечення педагогічного процесу; організацію власної діяльності й поведінки під час безпосередньої взаємодії з учнями на уроках і позаурочних заняттях.

Культурологічна функція визначає ступінь залучення фахівця в духовне життя спільноти шляхом якісного виконання ним своїх професійних обов'язків

у суспільному розподілі праці. Вона базується на аксіологічній та етичній складових. При цьому аксіологічна складова пов'язана з визначенням цінності того, що з'являється в професійній підготовці майбутніх учителів фізичної культури як із погляду матеріального, так і духовного виробництва, а етична – зумовлює “правила” поведінки фахівця, насамперед, у професійному середовищі, а потім – у суспільстві в цілому.

Культурологічну функцію забезпечує фізична культура педагога. Це поняття багатовимірне й за своїм змістом може бути схарактеризоване з результативного, діяльнісного, ціннісного й функціонального аспектів. Найбільш суттєвими ознаками його змісту є діяльність щодо засвоєння рухового й духовного досвіду, передача його від покоління до покоління; діяльність, спрямована на вдосконалення сутнісних сил людини; ціннісний аспект у сфері фізичного вдосконалення; функціональний аспект, пов'язаний із з'ясуванням ролі й значення фізичної культури в житті суспільства.

Процесом залучення людини до всіх цінностей фізичної культури є фізкультурне виховання як педагогічний процес цілеспрямованої, регульованої зміни фізичних і духовних кондицій людини, основне завдання якого зводиться до реалізації у фізкультурній практиці вже створених природою передумов гармонійного вдосконалення її фізичного потенціалу. Фізкультурне виховання має за мету виховання особистості через засвоєння ціннісного потенціалу фізичної культури [5].

Суть інноваційної функції полягає в здатності фахівця відтворювати або створювати принципово нову систему логічних зв'язків у професійній галузі, що дає цілісне уявлення про її закономірності та суттєві властивості; упроваджувати нові перспективні технології. На основі саме теоретичного осягнення проблемних ситуацій, що склалися стосовно конкретного об'єкта, фахівець приймає оригінальні рішення для вдосконалення власної особистості та особистостей своїх вихованців.

Значення комунікативної функції полягає в умінні майбутнього спеціаліста спілкуватися з колегами та підлеглими, засвоювати позитивний досвід професійної діяльності, уникати повтору негативних підходів до фізичного виховання особи. Змістовно вона розкривається шляхом створення, застосування й визначення всього процесу професійної підготовки та засвоєння знань з урахуванням технічних і людських ресурсів і їх взаємодії.

Комунікативна функція передбачає: налагодження адекватних стосунків з дітьми й перебудову діяльності відповідно до розвитку учнів і їхніх вимог до вчителя, встановлення ділових і неформальних особистих стосунків з окремими учнями й групами учнів; ділове спілкування з іншими вчителями й адміністрацією школи; контакти з державними й громадськими фізкультурно-спортивними організаціями; взаємодію з батьками учнів; уміння знаходити меценатів (спонсорів).

Зміст мотиваційної функції – неперервне забезпечення людини життєвими силами для виконання активної роботи як із розвитку особистості, так і в галузі розбудови суспільства.

Суть функції цілепокладання – аналіз ситуації, що склалася в галузі

фізичної культури, формалізація мети фізичного виховання людини або спортивної команди, прагнення до принципово можливих результатів фізкультурно-спортивної діяльності.

Соціокультурна детермінованість учителя фізичної культури зобов'язує його володіти широким спектром названих вище професійних якостей, а також мати чітку цивільну позицію, бути патріотом своєї Батьківщини; любити свою професію; бути освіченою людиною, обізнаною з основними досягненнями цивілізації, культури, мистецтва; виявляти гуманітарне мислення у підходах до дослідження й формування тілесної культури; нести відповідальність за результати своєї діяльності.

Висновки. Можна й далі продовжити широко представлений у науковій літературі перелік функцій професійної діяльності педагога. Але ми вважаємо, що всі ці функції детермінуються системою типових завдань педагогічної діяльності, серед яких найголовнішими є передача педагогом культурних цінностей і надбань дітям, розвиток їхніх пізнавальних і творчих здібностей, що залежить від рівня його професійних знань, умінь, навичок і досвіду, а також сформованості системи особистісних і професійних якостей.

Перспективи подальшого розвитку дослідження передбачається провести у більш досконалому напрямку вивчення проблеми з формування професійної підготовки майбутнього вчителя фізичного виховання.

Література.

1. Богданова І. М. Професійно-педагогічна підготовка майбутніх учителів на основі застосування інноваційних технологій : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня доктора. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / І. М. Богданова. – К., 1998. – 32 с.
2. Онопрієнко О. В. Інтегративні характеристики базових професійних компетентностей учителя / О. В. Онопрієнко // Вісник Черкаського університету. Серія: Педагогічні науки. – Черкаси, 2007. – Вип. 113. – С. 38–44.
3. Онопрієнко О. В. Характеристика базових професійних компетентностей майбутнього вчителя фізичної культури / О. В. Онопрієнко // Викладач і студент : перспективи професійного зростання: збірник матеріалів всеукраїнської науково-практичної конференції. – Черкаси : Вид. від. ЧНУ імені Богдана Хмельницького, 2007. – С. 62–64.
4. Сущенко Л. П. Концептуальні підходи до професійної підготовки майбутніх фахівців фізичного виховання та спорту / Л. П. Сущенко // Педагогічний процес : теорія і практика : зб. наук. пр. – К. : Науковий світ. – 2002. – С. 138–150.
5. Шиян Б. М. Методика викладання спортивно-педагогічних дисциплін у вищих навчальних закладах фізичного виховання і спорту : навч. посіб. / Б. М. Шиян, В. Г. Папуша. – Х : “ОВС”, 2005. – 208 с.